

Spis treści

Przedmowa	XV
Wykaz skrótów	XXIII
Bibliografia	XXIX

Rozdział I. Ogólne założenia ochrony wspólnika mniejszościowego w polskiej spółce zależnej	1
1. Obecne polskie regulacje w zakresie grup spółek	1
2. Zasady ochrony wspólnika mniejszościowego w spółkach kapitałowych jako punkt odniesienia dla grup spółek	8
2.1. Pojęcie i charakter prawny ochrony wspólnika mniejszościowego w spółkach kapitałowych	8
2.2. Główne środki ochrony wspólnika mniejszościowego w spółkach kapitałowych	15
3. <i>Ratio</i> ochrony wspólnika mniejszościowego w polskiej spółce zależnej	18

Rozdział II. Ochrona wspólnika mniejszościowego spółki zależnej w ujęciu prawoporównawczym	29
1. Główne problemy regulacyjne dotyczące zasad ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	29
2. Ogólna charakterystyka zasad ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej w wybranych obcych systemach prawnych	36
2.1. Prawo niemieckie	36
2.2. Prawo francuskie	39
2.3. Prawo angielskie	43
2.4. Prawo Unii Europejskiej	49
3. Analiza najważniejszych środków ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej w wybranych obcych systemach prawnych	54
3.1. Środki ochrony o charakterze uprzednim (<i>ex ante</i>)	54
3.1.1. Niemiecka koncepcja ochrony na etapie powstawania grupy spółek (<i>Gruppenbildungskontrolle</i>)	54
3.1.1.1. Środki ochrony w spółkach z o.o.	56
3.1.1.2. Środki ochrony w spółkach akcyjnych	58
3.1.1.3. Środki ochrony w spółkach publicznych	59
3.1.2. Możliwość „wyjścia” ze spółki zależnej we francuskich spółkach publicznych	62
3.1.2.1. Obowiązkowa oferta nabycia akcji (OPA)	63

3.1.2.2. Przymusowy odkup akcji (<i>Offre publique de retrait</i>)	65
3.1.3. Możliwość „wyjścia” ze spółki zależnej w prawie angielskim.	68
3.1.3.1. Zastosowanie powództwa tzw. <i>unfair prejudice remedy</i>	68
3.1.3.2. Obowiązkowa oferta nabycia akcji w spółkach publicznych	72
3.1.4. Możliwość „wyjścia” ze spółki zależnej w prawie Unii Europejskiej	75
3.1.4.1. Obowiązkowa oferta nabycia akcji i prawo przymusowego „odkupu” (<i>sell-out/buy-out</i>) w spółkach publicznych	75
3.1.4.2. Postulowane instrumenty prawne umożliwiające „wyjście” ze spółki zależnej	80
3.2. Środki ochrony o charakterze następczym (<i>ex post</i>).	82
3.2.1. Skodyfikowany system środków ochrony na przykładzie niemieckich koncernów spółki akcyjnej	82
3.2.1.1. Zakres środków ochrony po powstaniu grupy	82
spółek (<i>Gruppenleitungskontrolle</i>)	82
3.2.1.2. Środki ochrony w koncernie umownym	84
3.2.1.3. Środki ochrony w koncernie faktycznym	91
3.2.1.4. Środki ochrony w koncernie zintegrowanym – „włączenie” spółki zależnej	97
3.2.2. Nieskodyfikowany system środków ochrony na przykładzie niemieckiej koncepcji koncernu spółki z o.o.	99
3.2.2.1. Ogólne założenia koncepcji koncernu spółki z o.o. w prawie niemieckim	99
3.2.2.2. Środki ochrony w koncernie umownym	101
3.2.2.3. Środki ochrony w koncernie faktycznym	103
3.2.2.4. Środki ochrony w ramach zależności kwalifikowanej	107
3.2.3. Ochrona wspólnika mniejszościowego poprzez ochronę interesu spółki zależnej – koncepcja interesu grupy spółek	110
3.2.3.1. Francuska doktryna <i>Rozenblum</i>	110
3.2.3.2. Postulat uregulowania koncepcji interesu grupy spółek w prawie Unii Europejskiej	117
3.2.3.3. Problem dopuszczalności realizacji interesu grupy spółek w prawie angielskim	125
3.2.4. Środki ochrony w zakresie prawa do informacji i kontroli w grupach spółek	132
3.2.4.1. Obowiązki informacyjne dotyczące znacznych pakietów akcji	132
3.2.4.1.1. Prawo Unii Europejskiej	132
3.2.4.1.2. Prawo francuskie	135

3.2.4.1.3. Prawo angielskie	138
3.2.4.2. Postulaty dotyczące jawności i przejrzystości grup spółek w prawie Unii Europejskiej	142
3.2.4.3. Szczególny audyt spółki lub grupy spółek	146
3.2.4.3.1. Instytucja <i>expertise de gestion</i> w prawie francuskim.	146
3.2.4.3.2. Postulat uregulowania szczególnego audytu grupy spółek w prawie Unii Europejskiej	149
3.2.4.4. Badanie i zatwierdzanie skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup spółek.	153
3.2.4.4.1. Standardowa regulacja w prawie Unii Europejskiej	153
3.2.4.4.2. Implementacja prawa Unii Europejskiej na przykładzie regulacji francuskich ..	157
3.2.5. Unijny standard ochrony akcjonariuszy na walnych zgromadzeniach spółek publicznych	159
3.2.6. Francuska koncepcja nadużycia władzy większości (<i>abus de majorite</i>).	164
3.2.7. Odpowiedzialność cywilna funkcjonariuszy spółek na przykładzie prawa francuskiego i angielskiego.	168
3.2.7.1. Prawo francuskie	168
3.2.7.2. Prawo angielskie	173
3.2.7.2.1. Zakres odpowiedzialności	174
3.2.7.2.2. Charakter prawny i przesłanki odpowiedzialności	177
3.2.7.2.3. Powództwo pochodne akcjonariusza (<i>derivative claim</i>)	179
3.2.7.2.4. Powództwo indywidualne akcjonariusza (<i>personal claim</i>)	182
3.2.7.2.5. Powództwo akcjonariusza na podstawie sekcji 994 CA (<i>unfair prejudice</i> <i>remedy</i>)	185
3.2.8. Instytucja tymczasowego zarządcy spółki (<i>L'administrateur provisoire</i>) w prawie francuskim	190
3.2.9. Wybrane instytucje prawne Drugiej Dyrektywy Unii Europejskiej	194
4. Wnioski	200
4.1. Wnioski ogólne	200
4.2. Ocena środków ochrony w prawie niemieckim	204
4.3. Ocena środków ochrony w prawie francuskim.	208
4.4. Ocena środków ochrony w prawie angielskim	213
4.5. Ocena środków ochrony w prawie Unii Europejskiej.	215
Tezy wstępne dalszej analizy	218

Rozdział III. Ochrona wspólnika mniejszościowego poprzez umożliwienie mu „wyjścia” ze spółki zależnej	227
1. Rodzaje i funkcja prawa do „wyjścia” ze spółki	227
2. Spółki akcyjne	235
2.1. Prawo akcjonariusza mniejszościowego do wykupienia lub odkupienia przysługujących mu akcji	235
2.1.1. Pojęcie, charakter prawny i rodzaje	235
2.1.2. Przymusowy odkup akcji (<i>sell-out/buy-out</i> – art. 418 ¹ KSH)	238
2.1.2.1. Zasady i tryb odkupu	238
2.1.2.2. Wybrane problemy prawne związane ze stosowaniem odkupu	244
2.1.3. Odwrócony przymusowy wykup akcji w związku z istotną zmianą przedmiotu działalności spółki (art. 416 § 4 KSH)	250
2.1.4. Odwrócony przymusowy wykup akcji w związku z przymusowym wykupem (art. 418 § 2b KSH)	254
2.1.5. Prawo do „wyjścia” ze spółki w procesach restrukturyzacyjnych	256
2.1.5.1. Odwrócony przymusowy wykup akcji w związku przejściem spółki zależnej przez spółkę dominującą (art. 516 § 3 KSH)	256
2.1.5.2. Prawo odkupu akcji w związku z transgranicznym łączeniem się spółek (art. 516 ¹¹ KSH)	257
2.1.5.3. Odwrócony przymusowy wykup akcji w związku z podziałem spółki (art. 541 § 5 KSH)	260
2.1.5.4. Roszczenie akcjonariusza spółki przekształcanej o wypłatę ekwiwalentu wartości jego akcji (art. 565 § 1 KSH)	263
2.2. Spółki publiczne	265
2.2.1. Obowiązkowa oferta nabycia akcji (art. 73–81 OfertaPublU)	267
2.2.2. Prawo odkupu („wykupu” – art. 83 OfertaPublU)	272
2.3. Umorzenie akcji	279
2.4. Umowne lub statutowe instrumenty prawne umożliwiające akcjonariuszowi „wyjście” ze spółki zależnej	287
3. Spółki z o.o.	295
Rozdział IV. Ogólne standardy stosunku korporacyjnego zapewniające ochronę wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	301
1. Wykładnia pojęcia interesu spółki jako punkt wyjścia do oceny środków ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	301
1.1. Wprowadzenie	301
1.2. Problem interpretacji pojęcia interesu spółki	305
1.2.1. Pojęcie interesu spółki w Kodeksie spółek handlowych	307
1.2.2. Interes spółki na tle innych grup interesów w spółkach handlowych	308

1.2.3. Charakter prawny interesu spółki	312
1.2.4. Treść interesu spółki	314
1.2.5. Propozycja wykładni interesu spółki	317
1.3. Wnioski na gruncie prawa grup spółek	331
2. Obowiązek lojalności w spółkach kapitałowych	334
2.1. Ochronny charakter obowiązku lojalności	334
2.2. Obowiązek lojalności funkcjonariuszy spółek	339
2.3. Problem istnienia obowiązku lojalności wspólników i akcjonariuszy	341
2.3.1. Przegląd stanowisk doktryny	341
2.3.2. Obowiązek lojalności wspólników i akcjonariuszy w orzecznictwie sądów	345
2.3.3. Propozycja własnego stanowiska	349
2.4. Znaczenie obowiązku lojalności na tle relacji w grupach spółek	353
3. Zasada jednakowego traktowania wspólników i akcjonariuszy	357
3.1. Ogólne założenia zasady jednakowego traktowania wspólników i akcjonariuszy	357
3.2. Konkretyzacja zasady jednakowego traktowania wspólników i akcjonariuszy w orzecznictwie sądów	363
3.3. Znaczenie zasady jednakowego traktowania wspólników i akcjonariuszy w grupach spółek	370
4. Ochrona wspólnika mniejszościowego spółki zależnej poprzez ochronę majątku spółek kapitałowych	377
4.1. Podstawowe założenia systemu ochrony majątku polskich spółek kapitałowych	377
4.2. Sankcje za naruszenie reguł ochrony majątku spółek kapitałowych	385
4.3. Przeciwdziałanie tzw. „ukrytym” wypłatom z majątku spółki zależnej	393
Rozdział V. Ochrona wspólnika mniejszościowego spółki zależnej na podstawie szczegółowych instytucji prawa spółek	403
1. Uwagi wprowadzające	403
2. Ochrona uprawnień decyzyjnych wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	408
2.1. Ochrona w zakresie formalnych zasad zwoływania i przeprowadzania zgromadzeń spółki	408
2.1.1. Uprawnienia dotyczące zwołania zgromadzenia spółki, uzupełniania porządku obrad i przedstawienia projektów uchwał	409
2.1.2. Żądanie ponownego sprawdzenia listy obecności na walnym zgromadzeniu (art. 410 § 2 KSH)	417
2.1.3. Prawo do głosowania grupami (art. 419 KSH)	420
2.1.4. Prawo do zablokowania nieformalnych procedur zwoływania i odbywania zgromadzenia spółki (art. 239 § 1, art. 240, 404 § 1 i art. 405 § 1 KSH)	423

2.1.5. Obowiązek kworum oraz kwalifikowanej większości głosów wymaganej do podjęcia niektórych uchwał	426
2.2. Różnicowanie uprawnień decyzyjnych wspólników lub akcjonariuszy	432
2.2.1. Umowne lub statutowe modyfikacje uprawnień decyzyjnych jako odstępstwo od zasady proporcjonalności praw i wkładów	432
2.2.2. Ochrona wspólnika mniejszościowego poprzez zwiększenie jego uprawnień decyzyjnych	436
2.2.3. Problem dopuszczalności ustanowienia tzw. złotego udziału lub złotej akcji	441
2.2.4. Ochrona wspólnika mniejszościowego poprzez zmniejszenie siły głosu wspólnika większościowego	446
2.2.4.1. Akcje nieme	447
2.2.4.2. Statutowe ograniczenia prawa głosu	450
2.3. Prawo do zaskarżania uchwał zgromadzenia spółki	458
3. Ochrona praw majątkowych wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	466
3.1. Ochrona prawa do udziału w zysku spółki zależnej	466
3.2. Prawo poboru udziałów lub akcji w podwyższonym kapitale zakładowym	472
3.3. Odpowiedzialność odszkodowawcza spółki dominującej i jej funkcjonariuszy	480
4. Ochrona wspólnika mniejszościowego w zakresie prawa do informacji i kontroli w spółce zależnej	489
4.1. Prawo do informacji	489
4.1.1. Funkcja i znaczenie prawa do informacji w spółce	489
4.1.2. Prawo do informacji w spółce akcyjnej	495
4.1.3. Szczególne obowiązki informacyjne w grupach spółek	500
4.2. Prawo kontroli i nadzoru	510
4.2.1. Pojęcie i znaczenie mechanizmów kontrolnych i nadzorczych w spółkach	510
4.2.2. Ochrona uprawnień kontrolnych i nadzorczych akcjonariuszy	513
4.2.3. Ochrona uprawnień kontrolnych i nadzorczych wspólników spółki z o.o.	522
4.2.4. Prawo akcjonariuszy spółki publicznej do żądania powołania rewidenta do spraw szczególnych	528
Rozdział VI. Uwagi de lege ferenda	539
1. Celowość podwyższenia obecnego standardu ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	539
2. Środki ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej w projektach polskiej regulacji grup spółek	549
2.1. Obecny stan prac nad polską regulacją grup spółek	549
2.2. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego z 2010 r.	551
2.2.1. Ogólna charakterystyka projektu	551

2.2.2. Kodyfikacja koncepcji interesu grupy spółek	554
2.2.3. Ocena projektowanych szczególnych środków ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	561
2.2.3.1. Prawo do informacji w grupie spółek	561
2.2.3.2. Szczególna kontrola działalności grupy spółek. . .	563
2.2.3.3. Prawo do „wyjścia” ze spółki zależnej	566
2.2.4. Wnioski.	570
2.3. Projekt Ministerstwa Gospodarki z 2010 r.	573
2.3.1. Ogólna charakterystyka projektu	573
2.3.2. Ocena projektowanych środków ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	578
3. Postulaty dotyczące zasad ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej w polskiej regulacji grup spółek	581
3.1. Postulat zwiększenia poziomu ochrony wspólnika mniejszościowego spółki zależnej poprzez kodyfikację koncepcji interesu grupy spółek	581
3.2. Postulat umożliwienia skutecznej „rekompensaty” uszczerbku wspólnika mniejszościowego spółki zależnej	590
3.2.1. Potrzeba uregulowania szczególnej odpowiedzialności odszkodowawczej spółki dominującej i jej funkcjonariuszy	590
3.2.2. Zakres podmiotowy odpowiedzialności	594
3.2.3. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności.	600
3.2.4. Charakter prawny odpowiedzialności.	602
Zakończenie.	605
Indeks rzeczowy	613